

· FØROYA · SOCIAL·DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 26.

Lýsingaprisur fyri þettireglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Tírsdag hin 25. Juni 1929.

Kostar kr. 1.50 fjórðingsárið — Porto. Bláðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

3. árg.

Tandlæge BREND

traffes 11—5. Telf. 114.

Bjargafuglurin kvøður.

LÓGIN UM ELLISRENTU ella fóst «pensión» til tey gomlu er, sum øll vita, fyrri 7 árum síðuni samtykt í Danmørk og er har framvegis guldandi. Henda lógin eins og aðrar, ið beinleiðis hava verið ætlaðar til vernd teirra fátæku, hevur eisini verið til umrøðu á Føroya Løgtingi.

Tað hevur tí verri ikki verið Løgtingsins sterkasta síða at lívga um tey minnu mentu.

Longu sama árið, sum henda lóg var sett í gildi í Danmørk, hevði Løgtingið lógina fyrstu ferð til umrøðu, men slapp sær skjótt frá henni, í tí at tingið heitti á amtmannin (hin vanligu leiðin) um at kanna eftir, hvussu forstandarskapini nýttu lógina um ellisstudning, hvussu nógvir persónar høvdu gott av henni, og hvussu nógvan pening hetta kostaði sóknarstýrinum.

Amtmaðurin fór orindini fyrri Løgtingið, og gav so árið eftir tinginum frágreiðu um, hvussu hann hevði ríkið síni orindi.

Amtmaðurin greiður frá, at tað eru okkurt um 1500 persónar ið fyllt hava 65 ár, og soleiðis hava rætt til ellisrentu um lógin verður galdandi í Føroyum. Eisini greiður amtmannin frá, at o. u. $\frac{1}{4}$ av hesum persónum eru uttan nakað starv og arbeið, annar fjórðingurin eru persónar, ið hava eithvørt at halla seg til, t. d. eru roknaðir bóndrir, avtektsmenn, keypmenn og stórir ognarmenn; triðji fjórðingurin av hesum 1500 sálum eru fiskarar, arbeiðsmenn og handverksmenn; í seinasta fjórðingi verða taldir 300 persónar, ið fáa ellisstudning, meðan samfelagið (forstandarskapini) hava sett svarta stemplið á ein part av hesum fjórðingi við at «gíva» teim fátækrahjálpi. (Hvussu nógvi ið hesi seinastu eru hevur amtmannin ikki greitt frá í nokrum yvirliti, men tað man ivaleyst hava sínar grundir). Tað galt já um at fjala landaskommuna, tá ið ein so tíðarhóskandi lóg sum ellisrentulógin var komin til viðgerðar á tingi. Amtmaðurin skoystur tí eisini aftur í endan á brævinum til tingið: «Amtet maa nære de største Betænklichkeiten ved at tilraade at gennemføre Loven, selv i ændret Form».

Løgtingið hevði einki gott hjartalag til hesa lóg — forstandarskapini ikki metari — men amtmannin ræður frá at ganga tær leiðu, ið avístar eru

*Vit flakkaðu víða um Ermarsund,
um Fraklandshavið hitt flógva,
har brandar sólin um háveturs stund,
men fuglur ei tørvar seg krógva,
í mildum fleyri vit fljúgva um nes,
meðan sildatorvurnar smjúgva um fles,
og byrsa ei at okkum gellur.*

*Ja, lættliga vinna vit føðina tá;
men hvørt sum mót vári liður,
so veksur í barmi hin bylgjandi trá,
„Mót norðri! mót norðri!“ hon býður.
Vit leidast við sild og sólarbrand,
og leingjast til okkara ættarland
til Føroya skútar og røttur.*

*Við bjartastu vónum vit strúka av stað
í lofti so væl sum á bylgju,
vit stremba norður bæði nátt og dag,
so funnuvis, fleiri í fylgi.*

*Vit róptu, tá vit fingið bergið at sjá,
hitt mikla sum her stendur myndini á:
„O, Skúoy! Skúoy, tú práða!“*

*Lat aðrar gýðgja tey liggja lond
og berligu bergini niðra,
vårt elskaða heim, vár Føroya strond
vit hátt yvir alt teg vírða.
Her vappaðu vit tey fyrstu stig,
her væntaðu vit at liva í frið,
men — byrsan, byrsan hon gellur.*

*Ja, fagurt er landið við vik og vág
við brøttum bergi og vøllum,
og reyðstligt er dreingjana lið at sjá,
ið stevnur frá Føroya fjøllum;
men okkum er fjøldin nú vordin so gramm,
og býtlingar erpa sær av síni skamm,
tá byrsan, byrsan hon gellur.*

*Enn reiðrast vit tó á tí gomlu rók,
í torvu, í urð og í eyga.
Vit kenna hvønn skort, vit finna hvønn krók
og fagna teir til vár deyða.
Her aldist upp okkara ættarlið,
vit royna at ala eitt komandi við,
men — byrsan, byrsan hon gellur.*

Mikkjal á Ryggi.

í lógin um ellisrentu, sjálvt um hon verður broytt.

Í 1922—23—24—25 hevur Løgtingið haft hesa lógina til umrøðu og viðgerð. men tá ið tingið varð slitið í 1925, tá vóru teir harrar lögtingsmenn líka langt, sum tá teir byrjaðu. Ellisrentulógin varð ongantíð gjord guldandi fyri Føroyar, líka so lítið sum tingið legði lag í at fáa hana broytta soleiðis at hon kundu hóska Føroyingum.

Nevndin, ið hevði málið um ellisrentuna í varðveitslu, greiður í álitinum frá, at øll forstandarskapini í Føroyum — Havnar býráð undantikið — mæla frá ikki bert at lógin verður galdandi fyri Føroyar, men eisini mæla tey frá at lógin verður gjord nýttulig, soleiðis at hon kann koma at galda fyri Føroyar. Hjartalagið hjá sjálvari nevndini fyri lógin og fyri teim ið trongdu hana, hevur nevndin eisini latið merkt í álitinum í 1925, har sipað verður til teirra og forstandarskapanna støðu til ellisrentulógina, at »disse Udtalelser« (frá forstandarskapunum) »for det væsentligste falder sammen med Udvalgsmedlemmernes Opfattelse....«.

Henda nevnd endaði sítt »arbeid« við at biðja tingið samtykkja »Sagen om Udvidelse til Færøerne af Lov om Aldersrente udsættes indtil videre«.

Fyri hesum uppskoti greiddu 16 tingmenn atkvøðu, meðan 2 (Konoy og O. F. Joensen) ikki greiddu atkvøðu, og ikki færri enn 5 tingmenn hava verið til annað, ið teir hava hildið verið hentari enn at taka avgjorda støðu til hetta týðningarmál.

Ímillum øll mál, ið javnaðarmenn hava ført í skyldri, er væl lívganin av samfelagsins gomlu eitt aðalmál, tí hetta nertur við tað meinasta í tilveru menniskjans, tey ið hava lívað og slitið eitt langt liv, og tá ið dregur at lívskvøldi, einki at vita sær uttan tað, ið góð fólk bjóða ella ta fátækrahjálpi, ið hjartalays sóknarstýrið unna teimum. Væl er tað so — og tað er eitt sindur av hopi í hesum tosi — at lógin um ellisstudning, tá hon verður nýtt menniskjansliga og við góðum hjartalagi, tá eru ikki so stórar grundir, ið tala fyri, at farið verður frá henni og til lógina um ellisrentu. Men vit kenna tað øll, hon verður ikki soleiðis nýtt, at hon ikki kundi gjørt meirigagn, tí verður kravtatannað skil verður og lógin um ellisrentu verður broytt og gjord guldandi fyri Føroyar.

Tá hava Føroyingar greitt sína ábyrgd fyri teim gomlu í okkara samfelagi.